

Вобленко Олександр Сергійович — зоолог, викладач, дослідник та захисник природи

Леонід Рековець¹, Людмила Кузьменко²

¹Національний науково-природничий музей НАН України
e-mail:leonid.rekovets@upwr.edu.pl. orcid: 0000-0001-9934-7095

²Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя

REKOVETS, L., L. KUZMENKO. Voblenko Oleksandr Serhiiovich, a zoologist, teacher, researcher and conservationist. — A zoologist, faunist, systematist, and conservationist, an expert in the process of field observations and research of regional fauna, especially in protected areas. His main scientific interest was aimed at collecting data in nature, analysis of the morphology of species with conclusions in the systematics and monitoring of populations of species to be protected. Among them are insectivores and bats, as well as insects and birds of the northern part of Ukraine. He was noted for his pedagogical skills, friendliness and enjoyed great authority and respect from colleagues.

Біографічні деталі

Народився 19 лютого 1955 р. в с. Іванополь Житомирської обл., потім навчання в школі міста Бердичів, а від 1970 р. — студент Московського хуторного технікуму, відділення мисливства та тваринництва. Після відбуття військової повинності в Прибалтиці (1973–1975 роки) працював на Станції юних натуралістів міста Бердичів до серпня 1978 р., а після закінчення Ніжинського педінституту (Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя) і до 2021 р. працював на кафедрі зоології (пізніше біології) Альма Матер на посаді старшого викладача. Помер 28 березня 2021 р., похований на Овдіївському цвинтарі м. Ніжина.

Він любив природу, був посеред неї, знав її „примхи”, був добрим фахівцем у визначенні видів комах, птахів та ссавців, які зустрічались на його стежках, а також був добрим і можливо трохи завзятим мисливцем. Останнє дозволило йому значно поповнити фондові колекції музею університету, разом з колегами та під керівництвом проф. І. В. Марисової вдосконалювати експозицію та проводити заняття зі студентами на базі музею і в терені. Вивчав фауни заповідних територій, шляхи їх відновлення і збагачення, співпрацював з природоохоронними організаціями по фауністичному обґрунтуванню нових заповідників, наприклад «Смолянка».

Рис. 1. Олександр Вобленко. 2017 рік. Фото з архіву автора.

Ключові наукові доробки

Зоолог у широкому розумінні цього слова: ентомолог, орнітолог, теріолог, захисник тварин та охоронець природи. Про це свідчать його професійні інтереси як дослідника тварин у теренах та список наукових публікацій, який включає 107 позицій. Це, перш за все, фауністика на рівні якісного та кількісного складу біоценозів, включаючи їх різноманітність, ареалогія, екологія окремих таксонів, дослідження їх біоценологічної ролі та значення в житті людини. Тематика його наукових досліджень вирізнялась широкою різноманітністю напрямків — від спостережень та експериментів у природі до лабораторного опрацювання матеріалів з наступним аналізом результатів, включаючи комп'ютерне програмування. Його праці фауністичного змісту мали переважно регіональний характер, що в значній мірі було пов'язано з залученням студентів до наукового пошуку та до співавторства в публікаціях.

Його наукові праці хоча і не є великі за об'ємом, але вагомі оригінальністю даних, присвячені ентомофауні, орнітофауні, риbam, земноводним, плазунам, а серед ссавців — комахоїдним, рукокрилим, мишовидим гризунам та промислово-мисливським видам.

Ці та інші біоценологічні сфери вивчення природи та наукові досягнення Олександра Сергійовича паралельно підкріплювались і доповнювались не менш глибокими дослідженнями морфології органів з висновками таксономічного і систематичного змісту, особливо у сфері ентомології (Шешурак & Вобленко 2001; Шешурак *et al.* 2004).

Як теріолог він вивчав фауну дрібних ссавців переважно заповідних територій Чернігівської області, їх видовий склад, стан популяції окремих видів, розробляв наукові основи збереження рідкісних та загрожених форм. Це знайшло свій відбиток у багатьох статтях Червоної книги України та в окремих публікаціях здебільшого у співавторстві з колегами по кафедрі (Лашенко *et al.* 2000; Дема *et al.* 2001; Вобленко *et al.* 2019; Шешурак *et al.* 2019). Брав активну участь у фауністичному обґрунтуванні заповідної території «Смолянка» на околицях та поблизу Ніжина.

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Олександр Сергійович Вобленко належить до тих дослідників природи, які досліджують її в різних кліматичних зонах, за різних обставин та умов, збирають матеріали та факти «на сьогодні», бо «завтра може бути запізно». Відзначався він доступністю у спілкуванні з колегами, студентами чи знайомими, не тримав дистанцію та завжди був довірливим для співрозмовника. До нього завжди тягнулися студенти як до особистості доброзичливої, вимогливої і справедливої. Він мав здібності до такої співпраці, відповідну фахово-педагогічну підготовку, доступно, а головне — цікаво розповідав про особливості видів, які не прочитаєш у підручниках чи інтернеті, у нього в пріоритеті було живе спілкування з природою та студентами.

Рис. 2. Олександр Вобленко серед природи. Приблизно 2017 рік. Фото з архіву автора.

Олександр Сергійович був активним учасником багатьох наукових експедицій Інституту зоології НАН України та ННПМ, серед них і пам'ятні наші спільні палеонтологічні експедиції до Криму у 1982 р. та у Підгайці у 2017 р. Згодом він натхненно розповідав про цілорічний виїзд до Антарктиди у складі польської експедиції на станцію «Арцтовський», що на острові Кінг-Джорж, у 2002 р.

У 1995 р. Олександр Вобленко був одним із головних організаторів з'їзду Українського товариства охорони птахів на базі НДПУ. Тоді відбулось дійсно потужне зібрання не тільки птахолобів, а багатьох зоологів-хребетників. Важливо нагадати, що саме завдяки Олександрові Вобленку на біостанції «Ядути» відбулася Третя Теріологічна школа, що мала назву «Аналіз фауністичних угруповань» (21–25 жовтня 1996 р.), а за кілька років там само за його найактивнішої участі проведено перший в Україні міжнародний семінар з використання УЗ-детекторів у вивченні кажанів (29.04–4.05.2000).

Література

- Вобленко, А. С., П. Н. Шешурак, Б. Ю. Кедров, И. В. Марисова. 2019. Позвоночные, внесенные в Красную книгу Украины, выявленные во время полевых маршрутных полевых практик Нежинского государственного университета им. Микола Гоголя. *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ України*. Київ, 52–56.
- Дема, Л. П., Л. І. Рековець, О. С. Вобленко. 2021. Теорія систематики і кладистика — навчальний предмет біологічних спеціальностей університетів. В кн: *Актуальні питання біологічної науки*. Ред. Гавій В. М. НДУ імені Миколи Гоголя, Ніжин, 204–209.
- Лашенко, В. Ф., О. С. Вобленко, П. М. Шешурак. 2000. *Методичні вказівки до навчальної практики з курсу „Зоологія безхребетних”*. Для студентів 1 курсу ПГФ НДПУ. Ніжин, 1–22.
- Шешурак, П. Н., А. С. Вобленко. 2001. Редкие и требующие охраны млекопитающие (Mammalia) Черниговской области Украины. *Проблеми охорони генофонду природи Полісся*. Надстир'я. Луцьк, 141–146.
- Шешурак, П. Н., А. С. Вобленко, В. В. Кавурка. 2004. Находка *Larva anacheta* (Hymenoptera, Sphesicidae) в Черниговской области (Украина). *Вестник зоологии*, **38** (4): 30.

РЕКОВЕЦЬ, Л., Л. КУЗЬМЕНКО. Вобленко Олександр Сергійович — зоолог, викладач, дослідник та захисник природи. — Зоолог, фауніст, систематик, знавець природи та її захисник, фахівець високого рівня процесу польових спостережень та досліджень регіональних фаун, особливо в заповідних територіях. Основні наукові пошуки були скеровані на збір фактологічних даних у природі, аналіз морфології досліджуваних видів з висновками в систематику та моніторинг популяцій видів, які підлягають охороні. Серед них комахоїдні та кажани, а також комахи та птахи північної частини України. Відзначався педагогічною майстерністю, доброзичливістю, користувався великим авторитетом у колег.